

HRVATSKI SABOR

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu

KLASA: 610-02/08-02/01

URBROJ: 6521-15-08- 01

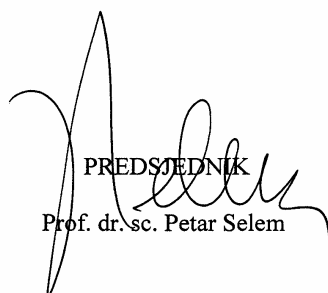
Zagreb, 24. rujna 2008.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog odluke o proglašenju "Dana kravate u Republici Hrvatskoj"

Na temelju članka 129. stavak 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu podnosi Prijedlog odluke o proglašenju "Dana kravate u Republici Hrvatskoj".

Za svoje predstavnike koji će u ime predlagatelja sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela Odbor određuje prof.dr. Petra Selema, predsjednika Odbora.

PREDSJEDNIK
Prof. dr. sc. Petar Selem

Prilog: Mišljenje Ministarstva kulture,
Uprave za zaštitu kulturne baštine

OBRAZLOŽENJE:

1. Hrvatsko podrijetlo kravate

U vrijeme Tridesetogodišnjeg rata u 17. stoljeću (1618.-1648.), hrvatski vojnici posvuda na glasu kao iznimni ratnici, pristupili su francuskoj kraljevskoj vojsci. Pored vojne vještine odlikovali su se i jednim detaljem. Nosili su rupce omotane oko vrata. Taj rubac zavezan u čvor brzo se proširio i kao modni detalj te preuzima etničko ime: naziv za narod – Cravates (Croates, Hrvati) postaje i naziv za predmet – kravatu.

Slikoviti rupci naših vojnika u Tridesetogodišnjem ratu preuzeti su iz hrvatske pučke nošnje. U hrvatskoj tradicijskoj kulturi ima čak četrdesetak muških i dvadesetak ženskih narodnih nošnji – kako u Hrvatskoj tako i u drugim krajevima gdje žive Hrvati - koje kao obvezni element imaju čvorovani rubac, koji svrstavamo u pretpovijest kravate.

Hrvatsko podrijetlo kravate, utemeljeno na povijesnim, etnološkim i lingvističkim činjenicama, potvrđuju domaći i svjetski znanstveni izvori. Primjerice, francuska monografija *Le Grande histoire de la cravate* (autor Francois Chaille, naklada Flammarion, Pariz 1994.), obrazlaže i izričito potvrđuje hrvatsko podrijetlo kravate. *Enciklopedia Britannica* uz imenicu *cravat* navodi kako je nastala od *Crabate*, *Cravate*, *Croatian* i pojavu kravate datira sa 1656. godinom. Talijanska monografija *Miss Cravatta*, izdana 1996. u Comu, najpoznatijem europskom i svjetskom centru za proizvodnju kravata, pojavu kravate nedvojbeno povezuje uz dolazak hrvatskih konjanika u vrijeme Luja XIV.; itd. Pitanje (i ispravan odgovor) o hrvatskom podrijetlu kravate sve češće se postavlja i na TV – kvizovima u Japanu, Turskoj, Njemačkoj, Italiji i drugim zemljama.

Kravata je „izniman primjer hrvatskog dizajna planetarne vrijednosti“ (Boris Ljubičić), jedini hrvatski simbol univerzalno poznat i cijenjen, a istodobno prepoznatljiv kao hrvatski. Hrvati su svijetu podarili kravatu a drugi su je narodi dalje usavršavali i učinili je općim simbolom otmjenosti i muške kulture odijevanja, modnim detaljem za koji se sve više zanimaju i žene. Amerikanci su koncipirali kravatu u tri dijela i tako je tehnološki usavršili. Najznačajniji doprinos usavršavanju kravate dali su Francuzi, Englezi i drugi europski narodi. Stoga je kravata i simbol Europe. To se očituje i u već uobičajenoj praksi Europske Unije da se svaka zemlja-predsjedateljica na početku svog mandata predstavlja svojom specifičnom kravatom. „Primjer kravate dokazuje da imamo s čime izići pred svijet, Hrvatska ima nešto ponuditi, imamo dokaz da smo i mi pridonijeli svjetskoj kulturi“ (Tomislav Šola).

2. Projekt *Hrvatska – Domovina kravate*

Krajem 20. stoljeća kravata se ponovno „vratila“ svom hrvatskom izvorištu. Do 1990. godine ta izvanredna činjenica hrvatskog podrijetla kravate uglavnom nije bila sastavni dio hrvatske samosvijesti, a o hrvatskom podrijetlu kravate u svijetu su znali samo rijetki znanstvenici. Danas je kravata „zacijelo najprepoznatljiviji hrvatski suvenir i svojevrsni simbol... Prikladna je za promociju Hrvatske jer je već u svijetu općeprihvaćena te je istodobno i hrvatska i svjetska. Ujedno je neiscrpno vrelo priča i inspiracija. Tako se kroz priču o Hrvatima i kravati u svjetskim medijima posredno širi i priča o Hrvatskoj“ (Božo Skoko). Taj veliki iskorak započeo je devedesetih godina prošloga stoljeća, kada je pokrenut projekt *Hrvatska – Domovina kravate*, s vizionarskim uvjerenjem da se Hrvatska može najdostojnije predstaviti svijetu upravo kao *Domovina kravate*. U sklopu tog projekta utemeljen je brend *Kravata Croata* i neprofitna ustanova *Academia Cravatica (AC)*, s misijom promicanja kravate kao posebnog medija i dijela hrvatske, europske i svjetske kulturne baštine. Bez projekata AC činjenica hrvatskog podrijetla kravate vjerojatno bi ostala samo još jedna naša neiskorištena povijesna mogućnost.

Među brojnim ostvarenim projektima AC, po izvanrednom odjeku u svjetskoj javnosti ističu se instalacija „*Kravata oko Arene*“, autora Marijana Bušića i međunarodna izložba „*Izazov kravate*“. Ova izložba, s fundusom od stotinjak radova autora iz petnaestak zemalja (članovi žirija: akademik Tonko Maroević, Ive Šimat Banov i Enes Quien) od 2004. godine predstavljena je u desetak zemalja svijeta. U svakoj zemlji gdje izložba gostuje, svojim radovima na temu kravate uključuju se domaći autori, te se tako fundus izložbe stalno povećava. Prošle godine izložba je bila održana u Berlinu, u predvorju sjedišta njemačkog ministarstva vanjskih poslova, za vrijeme predsjedanja Njemačke Europskom Unijom, što dovoljno govori o kulturnoj i društvenoj vrijednosti ove izložbe. Uspješan razvoj projekta ove izložbe potaknuo je i inicijativu osnivanja *Muzeja kravate*, s kojim će se Zagreb promovirati kao *svjetska prijestolnica kravate*.

„Moda je dio naše europske kulturne povijesti i dio našeg identiteta, a kravata je svakako jedan od onih modnih detalja oko kojih je u cijelom svijetu postignut konsenzus. Riječ kravata potječe od riječi *Hrvat...*“, naveo je Franz Morak, austrijski državni tajnik za kulturu i medije, prigodom otvaranje izložbe „*Izazov kravate*“ u prestižnoj bečkoj *Palači Porcia* 2006. godine. Hrvatsko porijeklo i civilizacijske vrijednosti kravate ističe i hrvatski ministar kulture mr. Božo Biškupić, u predgovoru kataloga izložbe *Izazov kravate* održane u Splitu početkom ove godine: „*Kravata je znak uljudbe i međusobnog uvažavanja, ona je doprinos hrvatske kulture svjetskoj baštini. Taj planetarno nazočan element odjeće izvornih je hrvatskih korijena, o čemu nesumnjivo govori i samo ime kravate i mi smo ponosni na tu činjenicu*“.

3. Svrha Dana kravate

Instalacija *Kravata oko Arene* u Puli, 18. listopada 2003. godine, autora Marijana Bušića, izvedena je kao vrhunski svjetski spektakl koji je putem svjetskih televizija vidjelo više od milijardu ljudi. Ocijenjeno je kako je to bio „najambiciozniji, najosmišljeniji koncept i projekt promocije hrvatskog identiteta“ (Ive Šimat Banov). Tom instalacijom, s najvećom kravatom na svijetu, simbolički je povezano antičko i suvremeno doba, a crvenom bojom kravate svijetu je upućena poruka ljubavi i suživota među ljudima i narodima. Na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Leipzigu, gdje je Hrvatska bila zemlja partner, na naslovnici programske knjižice hrvatskih autora bila je upravo slika *Kravate oko Arene*.

„*Kravata je komunikacija, univerzalni simbol otmjenosti i kulture odijevanja, ali njezin simbolički potencijal sadrži i druge vrijednosti. Vertikala kravate simbolizira ljudsku vertikalu – ljudsko dostojanstvo i samosvijest, trenutka svečanosti i slavljenja, uspješnost i poslovni duh... Svojom pak lepršavošću, s jedne strane, i čvorom, s druge strane, kravata „veže“ slobodu i odgovornost. Potiče da u komunikaciji uđemo više svjesni svog dostojanstva i dostojanstva drugih, svoje slobode ali i svojih odgovornosti. Zbog svoje goleme simboličke snage, kravata ima epohalnu važnost za Hrvatsku i svijet*“, ističe Marijan Bušić, začetnik projekta *Hrvatska – Domovina kravate*.

S kravatom i projektima AC Hrvatska se ne samo predstavlja svijetu već s njime i komunicira, iskazujući tako težnju za otvorenošću i razmjenom kulturnih vrijednosti s drugim narodima. Ta je težnja za otvorenošću prema drugim kulturama, unatoč povijesnim stradanjima, uvijek bila dominantno obilježje hrvatskog odnosa prema svijetu.

Nakon svjetskog uspjeha instalacije *Kravata oko Arene* koja je i u svjetskim razmjerima istakla kravatu kao poseban medij, AC je pokrenula inicijativu da se 18. listopada svake godine u Hrvatskoj i svijetu svečano obilježava *Dan kravate*.

Prošlogodišnji *Dan kravate* – 18. listopada promoviran kao „dan svečanosti i zajedništva“, pod pokroviteljstvom Predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, svečano je obilježen nizom kulturnih i društvenih događanja diljem Hrvatske – u Zagrebu, Puli, Rijeci, Zadru, Splitu, Kninu, Imotskom, dubrovniku, Ogulinu, Varaždinu, Karlovcu, Osijeku, Novoj Gradiški, Slavonskom Brodu... Neka od tih događanja potaknula je AC, a brojna događanja pokrenuli su gradovi, turističke

zajednice, razne kulturne udruge i pojedinci na vlastitu inicijativu. *Dan kravate* „slavio se“ i u raznim gradovima svijeta – u Dublinu, Tuebingenu, Comu, Tokyju, Sidneyu... Prošlogodišnje obilježavanje Dana kravate potvrdilo je da ljudi u Hrvatskoj i svijetu razumiju i prihvaćaju poruke i vrijednosti Dana kravate.

Smatramo kako bi obilježavanje *Dana kravate* pridonijelo učvršćivanju i posvješćivanju pozitivnih identitetskih vrijednosti u hrvatskom društvu, te prepoznatljivosti i pozitivnoj slici Hrvatske u svijetu. Istodobno, kravata svojom snažnom simbolikom može biti čimbenik jačanja europskog identiteta i jedinstva. Stoga predlažemo da se dana 18. listopada svake godine u Republici Hrvatskoj obilježava *Dan kravate*, te isti prijedlog uputi Europskoj Uniji i UN-u.